

Cazanul scitic „cu capre ibex” de la Iacobeni-Dângeni (sec. VI–Vî.Hr.)

de George V Grigore

Cazanul scitic din bronz a fost descoperit în anul 1948 de către Natalia Gh. Andrieș din satul Iacobeni, comuna Dângeni, jud. Botoșani. Descoperirea a fost făcută în locul numit „Valea Grădinii”. În urma sesizărilor învățătorului D. Chirac de la școala din Iacobeni, piesa a intrat în colecțiile Muzeului Raional Botoșani, devenit ulterior Muzeul Județean Botoșani. Din informațiile descoperitorului reiese că vasul a fost descoperit cu gura în jos. Alte piese alături de respectivul cazan nu au fost determinate. S. Rață menționează o movilă aplatizată, aflată în imediata apropiere a locului de descoperire. Este posibil ca vasul să provină dintr-un tumul, probabil distrus. Piesa are forma emisferică, cu piciorul de susținere în formă de pâlnie. Piciorul are urme de la o spărtură recentă. Dimensiuni: înălțime-48,5 cm din care înălțimea piciorului este de 19,5 m; diametrul gurii: 55,7 cm; grosimea pereților: 5 mm. Cele mai interesante ornamente sunt cele aflate pe buza vasului, respectiv cele patru torți zoomorfe, amplasate la distanțe egale una de alta (cele patru colțuri ale Pământului). Înălțimea acestora este de 12 cm. Torțile au fost interpretate de istorici ca reprezentând gazele schematizate, având bine conturate capul, urechile, barba și un corn ce se prelungește spre coadă. Ipoteza mea aduce în discuție capra ibex, cu coarnele sale mărețe. Gazela este mai fragilă, mai mică. Capra alpină (*Capra ibex*) este o specie de capră sălbatică ce trăiește în Munții Alpi. Rudele sale apropiate sunt Capra siberiană și Capra nubiană. În urmă cu 100.000 de ani, capra alpină era întâlnită în toate regiunile stâncoase din Europa Centrală. Capra alpină a fost vânată mult timp, fiind adusă aproape de extincție. În vremea romanilor era privită ca un animal mistic, unele părți ale corpului său erau

considerate ca având puteri vindecătoare și erau folosite ca ingrediente pentru diverse poțiuni magice. La fel, în evul mediu, coarnele, transformate în pulbere, erau folosite ca remediu pentru impotență, sângele pentru combaterea calculilor renali, iar stomacul împotriva depresiei. În anul 1856, regele Victor Emanuel al II-lea al Italiei a hotărât ca vânarea caprelor alpine să fie permisă doar membrilor familiei regale, creând în acest scop în Valea Aostei, rezervația Gran-Paradiso, protejată de paznici, devenită în 1922, Parcul Național Gran-Paradiso. În anii 1990, se estima existența a cca 30.000 de exemplare, din care jumătate pe teritoriul Elveției, iar restul în Italia, Franța, Austria, Slovenia și Germania. Având în vedere simbolistica sa mistică, cred că toartele „superioare” ale cazanului sunt create în forma caprelor ibex, cele ce se cățarau pe vârfuri de munte, depășind de multe ori pe om și ajungând acolo unde se aflau doar zeii. Alte două torți ale cazanului, cu o ușoară șanțuire, sunt prinse orizontal simetric pe vas, la 5 cm sub buza acestuia. Piesa poate fi văzută în expoziția permanentă de la Muzeul de Istorie din Botoșani.

Surse: muzeu.btlife.ro; wikipedia.org; cimec.ro; academia.edu

Bibliografie:

Rață, Simion – „Cazanul scitic de bronz din sec. VI-V î.e.n. de la Iacobenii-Dângeni (r. Săveni, reg. Suceava)”, apărut în „Arheologia Moldovei”, IV, Iași, 1966, pag. 351-353.

Cazan scitic din bronz de la Iacobeni-Dângeni (sec. VI – V î.Hr.) expus la *Muzeul din Botoșani*. Se poate vedea una din cele patru toarte „superioare” în forma Caprei Ibex și una dintre toartele laterale (cu șanț).

Cazan scitic din bronz de la Iacobeni-Dângeni (sec. VI – V î.Hr.) expus la *Muzeul din Botoșani*. Vedere de sus.

Cazan scitic din bronz de la Iacobeni-Dângeni (sec. VI – V î.Hr.) expus la *Muzeul din Botoșani*. Se pot vedea cele patru toarte „superioare” în forma Caprei Ibex și una dintre toartele laterale (cu șanț).

Cazan scitic din bronz de la Iacobeni-Dângeni (sec. VI – V î.Hr.) expus la *Muzeul din Botoșani*. Toartă „superioară” în formă de Capră Ibex, stilizată.

Capra Alpină (Capra Ibex), cea „folosită” ca model pentru toartele „superioare” ale cazanului scitic descoperit la Iacobeni - Dângeni